

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KŐBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT **6/297/50/2010.**
ALPOLGÁRMESTERE **2010 MÁJ 20.**

Budapest,

Tárgy: Átfogó értékelés a helyi
önkormányzat 2009. évi
gyermekjóléti feladatainak ellátásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít, melyet megküld a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalnak is. Az értékelés tartalmi követelményeit a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet tartalmazza.

A kerületben működő, gyermekvédelemmel foglalkozó intézmények és szervezetek közreműködésével a 2009. évre vonatkozó átfogó értékelést elkészítettük.

A Szociális és Egészségügyi Bizottság az előterjesztést 2009. május 4-i ülésén megtárgyalta és elfogadásra javasolja.

Határozati javaslat:

Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló 2009. évre vonatkozó átfogó értékelést elfogadja. Felkéri a polgármestert a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalhoz való felterjesztésre.

Határidő:

2010. május 31.

Felelős:

Verbai Lajos polgármester

Végrehajtásért felelős:

dr. Neszteli István jegyző

Végrehajtás előkészítéséért felelős:

Ehrenberger Krisztina főosztályvezető

Budapest, 2010. május 4.

Kovács Róbert

Törvényességi szempontból látta:

Dr. Neszteli István
jegyző

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KŐBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT

Átfogó értékelés
az önkormányzat gyermekjóléti
feladatainak ellátásáról

2009

*„Ha a gyermek ellenséges légkörben él: megtanulja a durvaságot.
Ha a gyermeket folyton szidják: ő is megbélyegez másokat.
Ha a gyermeket gyakran csúfolják: elbizonytalanodik,
Ha a gyermekkel megértőek: türelmes lesz.
Ha a gyermeket megszegényítik: félni fog.
Ha a gyermeket bátorítják: elégedett lesz.
Ha a gyermek biztonságban él: lesz hite.
Ha a gyermeket dicsérik: tisztelettudó lesz.
Ha a gyermeket biztatják: önbecsülést szerez.
Ha a gyermek tisztességben él: igazságszerető lesz.
Ha a gyermek bizalmat és barátságot kap: a világban szeretetre lel.”*

*Dorothy Law Nolte
(Fordította: Lakatos Lajos)*

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, többször módosított 1997. évi XXXI. tv. 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít. Az értékelést a képviselő-testület megtárgyalja, majd a döntéssel együtt meg kell küldeni a Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal részére.

Az átfogó értékelés tartalmi követelményei a módosított 149/1997.(IX.10.) Korm.rendelet 10. sz. mellékletében foglaltak szerint az alábbiak:

- a település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosítása,
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása,
- a jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések,
- a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatok,
- a felügyeleti szervek és a működést engedélyező hatóság ellenőrzéseinek alkalmával tett megállapítások bemutatása,
- a jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása,
- a bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása, valamint a gyermekkorú és fiatal korú bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények adatainak és okainak bemutatása,
- a települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés a szolgáltatások ellátásában.

A gyermekek védelmének rendszerét a többszörösen módosított 1997. évi XXXI. Tv. határozza meg. A törvény és végrehajtási rendeletei, illetve a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat helyi rendeletei – a gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézményekről szóló 3/2006. (I.20.) és a szociális ellátások és gyermekvédelmi támogatások helyi szabályozásáról szóló 8/2009.(III.20.) rendelete – értelmében a gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a hatósági intézkedések biztosítják.

A gyermekvédelem koncepciója a családgondozás elvének érvényesítését, az egyházak, civil szervezetek bevonását, az ellátási rendszer fejlesztését jelenti, a prevenció szerepének hangsúlyozása mellett. A szabályozás a gyermek érdekeit és jogainak érvényesítését helyezi

előterébe, ennek megfelelően elsődleges a gyermek családban történő nevelkedésének biztosítása. A jogszabályokban meghatározott ellátások igénybevétele általában önkéntes, csak meghatározott esetekben kötelezhető a szülő vagy más törvényes képviselő az ellátások igénybe vételére.

A fentiek érdekében a meghatározott intézkedések egymásra épülnek, a szakemberek együttműködés, szakmaközi megbeszélések, éves gyermekvédelmi tanácskozás során elhangzott észrevételek, javaslatok során fogalmazzák meg a gyermekvédelemben jelentkező problémákat.

A Gyermekjóléti Központ, a Szociális és Egészségügyi Főosztály, az Oktatási és Közművelődési Főosztály, a Gyámhivatal, az oktatási és egészségügyi intézmények munkatársai illetve a kőbányai gyermekvédelem területén tevékenykedő valamennyi szakember szem előtt tartja azt az alapelvet, miszerint az elsődleges feladat a gyermek érdekeinek és jogainak figyelembe vétele, családban történő nevelkedésének biztosítása.

Demográfiai mutatók

Kőbánya lakossága a népességnyilvántartás szerint 2009. december 31-én 73 985 fő volt. Mint az alábbi táblázat is mutatja, a kerület lakosainak a száma kis mértékben, de folyamatosan csökken.

A népesség-nyilvántartás szerint az elmúlt három évben a lakosságszám a következők szerint alakult:

Korosztály	2007. év	2008. év	2009. év
0-3 év	2023 fő	2168 fő	2105 fő
3-6 év	1833 fő	1845 fő	1962 fő
6-14 év	4959 fő	4805 fő	4710 fő
14-18 év	3024 fő	2954 fő	2865 fő
18-65 év	50663 fő	50254 fő	49801 fő
65 év felett	12097 fő	12244 fő	12542 fő
Összesen	74599 fő	74270 fő	73985 fő

Bár a kiskorúak aránya Kőbányán csak nagyon minimális csökkenést mutat (15,87 %-ról 15,73 %-ra), a 0-3 éves, a 6-14 és a 14-18 éves korosztályok létszáma csökkent. Egy évvel korábban a 0-3 évesek száma is emelkedést mutatott, de 2009-ben az elmúlt évekhez képest csökkent a születések száma. A 3-6 évesek száma az elmúlt években folyamatosan emelkedett, amit az intézmények kihasználtsági mutatói is tükröznek.

Kőbánya lakosságának lassú előregedési folyamatát mutatja a 65 év feletti korosztály arányának növekedése (2007-ben 16,21 %, 2008-ban 16,48 %, 2009-ben 16,95 %).

A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek nem csak a bejelentett lakcímmel rendelkező családoknak nyújtanak segítséget, hanem a kerületben életvitelszerűen tartózkodókkal szemben is ellátási kötelezettségük van. Bár a demográfiai mutatók szerint a lakosságcsökkenés, a gyermekvédelemben dolgozók feladatai, esetszámai sajnos emelkednek.

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások

A gyermekek után igényelhető szociálpolitikai juttatások az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, illetve a 8/2009. (III.20.) számú a szociális ellátások és gyermekvédelmi támogatások helyi szabályozásáról szóló önkormányzati rendelet jogszabályi feltételei szerint kerültek meghatározásra.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatást kérhet az a család, aki időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra való jogosultság feltételeit helyi rendeletben a képviselő-testület szabályozza. Kőbányán a helyi szabályozás alapján az a család kérheti a támogatást, ahol az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum 200%-át.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összege alkalmanként maximum 20.000,- Ft lehet, de éves szinten nem haladhatja meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő család esetén az 50 000 Ft-ot; a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülő család esetén a 80 000 Ft-ot.

Statisztikai adatok alapján 2009. évben 3566 család részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, a támogatásra kifizetett összeg 53 471 e Ft volt.

A 2008. évhez képest a támogatásban 554 családdal több részesült, melyre 18 611 e Ft-tal fordított többet az önkormányzat.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás elutasítására 47 család esetében került sor, tekintettel arra, hogy a havi egy főre jutó jövedelmük az előírt jövedelmi határt meghaladta.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyermekvédelmi törvény a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi feltételeit differenciáltan állapítja meg.

Kedvezményben részesülhet a gyermeket egyedülállóként gondozó család, a tartós beteg, illetve súlyos fogyatékos gyermeket gondozó szülő, továbbá a hátrányos helyzetük ellenére tanulmányokat folytató fiatal felnőtt az átlagostól eltérő élethelyzetére való tekintettel.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- gyermekétkeztetés normatív kedvezményére,
- tárgyév július, és november hónapokban egyszeri támogatásra,
- más egyéb jogszabályokban meghatározott kedvezményekre.

2009. évben összesen 2695 gyermek részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben. A júliusban és novemberben kifizetett összeg 30 165 e Ft volt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2008. évhez képest 342 fővel emelkedett, a támogatásként két alkalommal kifizetett összeg pedig 4 752 e Ft-tal. Elutasított kérelem az egy főre jutó jövedelem miatt volt, összesen 67 db.

Látható, hogy mindkét támogatás esetében emelkedett az igénylők és a jogosultak száma, ami a családok elszegényesedésének a következménye.

A Családok Karácsonya rendezvényen 260 család részére nyújtott az önkormányzat 25 000 Ft-os étkezési utalványt.

Óvodáztatási támogatás

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 20/C. §-a új ellátásként bevezette az óvodáztatási támogatást.

E rendelkezések értelmében a települési önkormányzat jegyzője az óvodáztatási támogatást annak a személynek biztosítja, aki a jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelel; illetve az az óvoda igazolja a gyermek beiratásának tényét, időpontját, és a rendszeres óvodába járást.

A támogatás mértéke a beiratkozást követően első alkalommal 20 000 Ft, majd félévenként 10 000 Ft – június és december hónapokban - a gyermek 5. életévének betöltéséig.

2009. évben 19 gyermek szülője, törvényes képviselője kapott óvodáztatási támogatást, melyre a kifizetett összeg 280 000 Ft volt.

Gyermekétkeztetés

A Gyermekvédelmi Törvény alapján 50 vagy 100 %-os étkezési támogatás illeti meg az alacsony jövedelmű, háromnál több gyermeket, vagy sérült gyermeket nevelő családokban élő gyermekeket. Ezen kívül a Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat 48/2009.(XII. 18.) számú helyi rendelete a nevelési-oktatási intézményekben fizetendő térítési díjak igénybevételének módjáról és a térítési díjak mértékéről további 50 %-os támogatást ad a rendeletben megfogalmazott feltételek fennállása esetén.

Az elmúlt évben ingyenesen 233 bölcsődés, 459 óvodás és 730 kisiskolás gyermek étkezett. 50 %-os kedvezményben 50 bölcsődés, 254 óvodás, 656 általános iskolás és 181 középiskolás részesült.

2009. évben a kedvezményes étkeztetésre 8 053 e Ft került felhasználásra.

A bölcsődékben az étkezést saját főzőkonyhával biztosítják, illetve hat bölcsőde óvodát is élelmez. A többi oktatási intézményben külső vállalkozóval kötött ellátási szerződés keretében, kiszállítással oldják meg a gyermekek étkeztetését.

A 2009. évben is lehetősége volt az önkormányzatoknak a 11/2009. (IV. 22.) SZMM rendelet alapján ingyenes étkezést biztosítani a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számára a nyári szünet ideje alatt. Ennek keretein belül 2009. június 16-tól augusztus 19-ig 47 munkanapon át a Gyermekjóléti Központ szervezésében 200 gyermek, a napközis táborban 60 gyermek étkeztetett ingyen. Erre a feladatra 4 210 600 Ft állami támogatás került felhasználásra, ami 21 %-kal több, mint 2008-ban.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Erre abban az esetben van lehetőség, ha a jogerős bírósági ítéletben megjelölt gyermektartásdíj behajtása átmenetileg lehetetlen, és a gyermek számára a gondozó szülő vagy törvényes képviselő nem képes megfelelő tartást nyújtani.

Megelőlegezett gyermektartásdíjban 2009-ban 35 kiskorú gyermek részesült. Ez csökkenés a 2008. évi 37 főhöz és a 2007. évi 51 főhöz képest. Ennek az oka, hogy az elmúlt időszakban a gyermektartásdíj fizetésre kötelezett szülő önként eleget tesz fizetési kötelezettségének, amikor a megelőlegezési eljárás során a végrehajtást, illetve a tartás elmulasztása miatti rendőrségi feljelentést megindítják ellene.

Összességében a kifizetés 5 533 000 Ft volt az elmúlt évben, melynek forrása teljes egészében a központi költségvetés.

Otthonteremtési támogatás

Az állami gondoskodásból kikerülő fiatalok életkezdését, lakhatásának tartós megoldását hivatott segíteni ez a lehetőség, mellyel tavaly 9 fiatal felnőtt problémáját oldotta meg a Gyámhivatal, összességében 7 470 000 Ft támogatással (korábbi évben 2.674.000,-Ft volt ez az összeg, és 3 fő részesült támogatásban). A Gyermekvédelmi törvény változása következtében az otthonteremtési támogatást 30 éves korig vehetik igénybe a gyermekotthonból kikerült fiatalok, a korábbi 25 évhez képest. Ez a támogatás is központi forrásból kerül kifizetésre.

Gyermekjóléti szolgálat

Kőbányán a gyermekjóléti szolgáltatást a Kőbányai Gyermekjóléti Központon keresztül biztosítja az önkormányzat.

Az intézmény forgalma 2009-ben 16 190 fő volt, ami 40 %-kal magasabb a korábbi évnél. A forgalom növekedés okai a családgondozás forgalmának emelkedése, a speciális szolgáltatásokat igénylők számának emelkedése és a prevenció programok mind nagyobb számú látogatottsága.

2009-ben 943 család (1573 gyermek) gondozását látták el a családgondozók. Ebből új eset 551 család volt. Egy családgondozó átlagosan 129 gyermekkel foglalkozik, ami az elmúlt években folyamatosan emelkedett.

Az intézmény dolgozói a prevenciós programokat is beleszámítva a kerületben élő gyermekek 13-14%-ával kerülnek kapcsolatba évente.

A családgondozók túlterheltsége nagyon nagy, melynek okai a folyamatosan emelkedő esetszámokban és a kezelendő problémák mind nagyobb súlyában keresendők.

Az esetjelzések száma abszolút mértékben és arányaiban nőtt. Míg öt évvel ezelőtt csak 122 esetjelzés érkezett az intézménybe, addig 2009-ben 574.

2009-ben a legmagasabb az általános és középiskolákból érkezett jelzések száma (55%) volt. Ezek kétharmada a gyermek iskolai hiányzását, magatartási problémáit jelzi. Látványosan megnőtt a rendőrségi jelzések száma, az elmúlt négy évben több, mint a tizenkétszeresére. Ennek okai egyrészt a fiatalkorú bűnelkövetők számának emelkedésére, másrészt a jelzőrendszer tagjainak a szorosabb együttműködésére vezethetők vissza.

Az intézménnyel kapcsolatba kerülő családokat két csoportba sorolhatjuk. Vannak, akik önként kérnek segítséget; és vannak, akikkel hatósági vagy más intézmény felkérésére veszik fel a kapcsolatot.

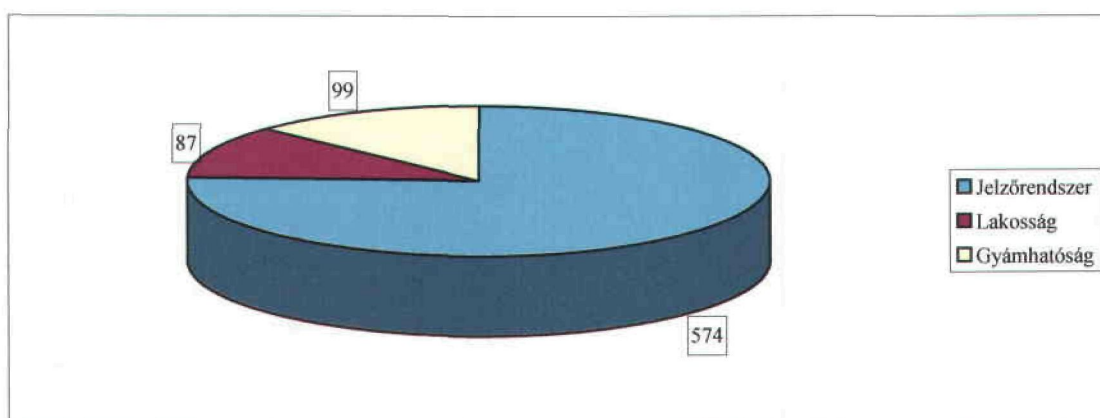
Az elmúlt évben önkéntesen 87 család jelentkezett a központban, főleg válás, kapcsolattartás, bántalmazás, családi konfliktus, lakhatással, rezsihátralékkal és anyagi problémákkal.

2009. évben 120 esetben hatósági felkérésre vizsgálták ki a gyermek veszélyeztetettségét; melynek hátterében szabálysértés, bűnelkövetés, iskolai mulasztás, gyermekbántalmazás, válás, gyermekelhelyezés, kapcsolattartás körüli problémák álltak.

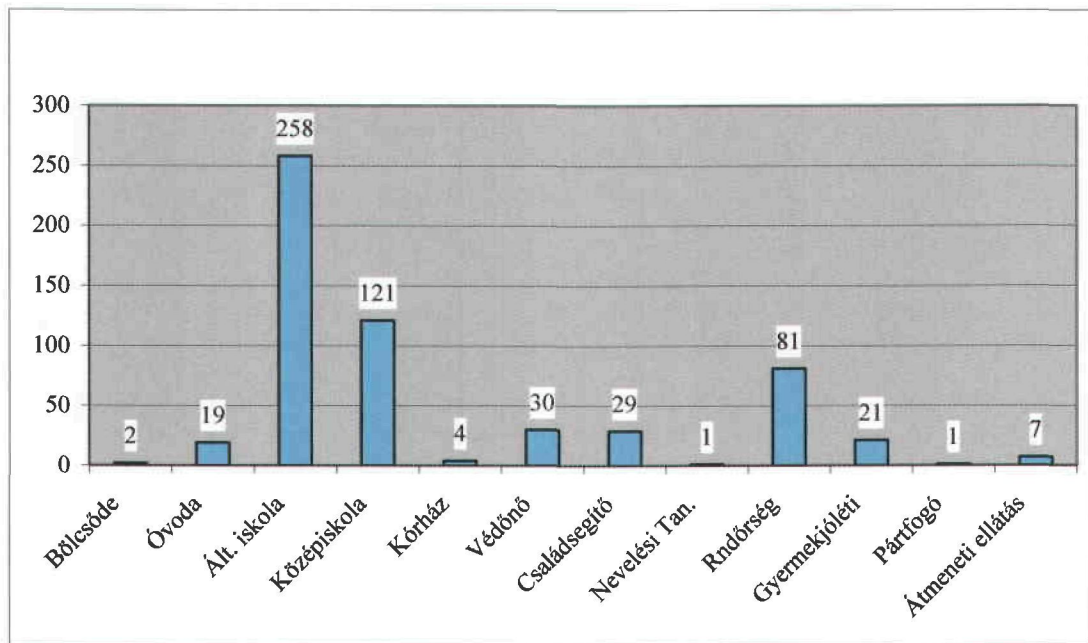
A gyámhatóságok, gyámhivatalok, bíróság, felkérésére 2009-ben az intézmény 286 db környezettanulmányt készített el. A környezettanulmányok egyik része a lakáskörülmények vizsgálatát foglalja magában, másik részében azonban egyéb feladatok is vannak: a tapasztaltakból következtetések levonása, nyilatkozatok felvétele, javaslattevés.

2009-ben a jelzések 76 %-a érkezett a jelzőrendszerrel, 11 %-a a lakosságtól, 13 %-a pedig a gyámhatóságtól.

A jelzések száma az alábbiak szerint alakult:

A jelzőrendszer jelzéseinek számát az alábbi diagram szemlélteti:

Az elmúlt évi 943 esetből a 796 hosszabb időtartamú, komplex problémák kezelést végző tervszerű családgondozás volt.

2009-ben 253 esetet zártak le a családgondozók, a probléma megoldása, nagykorúvá válás vagy elköltözés miatt

A Gyermekjóléti Központ 130 védelembe vett gyermek gondozását végezte.

A szakemberek 2710 alkalommal vettek részt családlátogatáson, 406 alkalommal intézménylátogatáson. A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében 38 esetkonferenciát szerveztek. Ezek az adatok magasabbak az elmúlt évek adatainál, ami azt is tükrözi, hogy az esetek bonyolultabbak, nehezebbek, és egyre nagyobb a szükség és az igény a jelzőrendszer tagjainak együttes gondolkodására.

A családgondozók tapasztalatai szerint nőtt az anyagi problémákkal és díjhátralékkal küzdő családok száma, a kilakoltatás veszélye. 2009-ben felmérést végzett az intézmény a gondozott családok körében. A felmérés időszakában 155 gyermek élt „kezelhetetlen hátralékkal” rendelkező családban.

A gondozott gyermekek 37 %-a egyszülős családban él. 16%-ukat nem a vérszerinti szülő neveli, 4%-uknál valamelyik szülő börtönben van.

A szülők súlyos életviteli problémái a gondozott gyermekek 24 %-át veszélyeztetik, 30 %-uk családi konfliktust élt át, 8 %-uk súlyosan elhanyagolt. 114 gyermek családjában fordult elő bántalmazás.

A gondozott gyermekek 12 %-ánál tapasztalható magatartászavar, 11 %-ánál teljesítmény, illetve tanulási zavar, 25 %-uknál van iskolai konfliktus. A látens problémakörök közül veszélyeztető gyermek-gyermek konfliktus 36 esetben jutott a családgondozó tudomására, és 22 gyermek esetében derült ki veszélyeztető alkohol, illetve drogfogyasztás.

Az intézmény családgondozói az elmúlt évben 4 válsághelyzetben levő várandós anyát gondoztak hajléktalanság, kiskorú anya vagy családi konfliktusok miatt. Segíteni csak abban

az esetben tudnak, ha az anya is akarja, hajlandóságot mutat a probléma megoldása során az együttműködésre.

Az átmeneti nevelésben levő gyermek családjának gondozása, a gyermek hazakerülésének elősegítése érdekében 206 gyermek esetében készítettek környezettanulmányt, segítséget nyújtottak a szülők felkeresésében, intézménylátogatást végeztek, kapcsolatot tartottak az otthonnal, próbálták elősegíteni a szülővel való kapcsolattartást, a hazagondozást, vizsgálták az iskolai szünetekben hazakerülő gyermekek körülményeit, figyelemmel kísérték otthoni ellátásukat. Jellemző, hogy a szülő nem fellehető, nem keresi az intézménnyel a kapcsolatot, nem hajlandó együttműködni.

Speciális szolgáltatások

A Gyermekjóléti Központ jogszabályban meghatározott speciális szolgáltatásokat is végez:

- Készenléti szolgálat ismertsége lassan és kismértékben, de növekszik. A munkaidőn túl segítségre szorulóknak telefonon kérhetnek tanácsot; illetve az ügyeletes családgondozó súlyosabb esetben telefonon intézkedni tud.
- A kapcsolattartási ügyelet forgalma 139 alkalommal 826 fő volt. A szolgáltatást 14 család vette igénybe. 2009-ben nőtt a szolgáltatás forgalma és a felügyelt kapcsolattartások száma.
- A kórházi szociális munka kevésbé volt hatékony az elmúlt időszakban. A kerületi Bajcsy-Zsilinszky Kórházzal, illetve a Bethesda és a Heim Pál Gyermekkorházakkal az együttműködés formális; a jövőben a munkakapcsolat javítása szükséges.
- Az utcai szociális munka eredményes területnek mondható, mert sok csellengő, iskolakerülő gyerekkel sikerült felvenni a kapcsolatot az utcai szociális munkásnak, illetve a kamaszokat bevonni az intézmény programjaiba.

Együttműködést elősegítő tevékenységek:

2009-ben 38 esetkonferenciát szervezett az intézmény a családok és a szakemberek részvételével.

Az esetkonferencia céljai lehetnek a problémák feltárása, tükrözése, tudatosítása, a segítő kapacitások mozgósítása, az egységesebb látásmód kialakítása, a sok szempontú megközelítés elősegítése, megoldási alternatívák kidolgozása és a leghatékonyabb megoldás kiválasztása, a feladatok megosztása, célok feladatok kijelölése, a nyílt kommunikáció megteremtése, a félreértések tisztázása, visszajelzés és értékelés, illetve ezek kombinációi.

A kerületi szakemberek kívánságára és részvételével hét alkalommal volt eszmegbeszélő csoport. A témák a szakemberek igényei alapján kerültek meghatározásra: a gyermekvédelmi felelős kompetenciái, az SNI-s gyerekekkel kapcsolatos problémák, osztályközösség mint terápiás közeg, eltérő szocializáció, szexuális bántalmazás, a jelzőrendszer elmaraszthatósága, veszélyeztetés jómódú családokban.

A szakmaközi megbeszélés előzetesen megadott témák alapján, állandó meghívottak körében zajlik évi hat alkalommal. 2009. évben az alábbi témák voltak a megbeszélések tárgyai:

- óvodáztatási támogatás,
- a Gyermekvédelmi Törvény módosításai,
- ideiglenes távollét,
- egy konkrét eset kapcsán: a kiserdőben lakók,
- a magatartási zavaros gyermekek az ellátórendszerben,
- iskolai hiányzások témakörökben volt szakmaközi megbeszélés.

Közoktatás

Az óvodai gyermekvédelmi felelősök tapasztalatai szerint az óvodákban általában kevés a veszélyeztetettek száma; a kisebb problémákat igyekeznek az intézményen belül kezelni, szükség esetén fordulnak a Gyermekjóléti Központhoz.

A kőbányai óvodások közül sok a hátrányos helyzetű, főleg anyagi nehézségekkel küzdő családban élő gyermek.

Az iskolai gyermekvédelmi felelősök a veszélyeztetettség okait általában a szociális-, családi-, anyagi-, személyiségben rejlő okokban látják. Sok a csonka család, amikor az egyik szülő felügyeletére van, vannak bízva a kiskorúak. Egyedül családot eltartani, munkahelyet megtartani, anyagi kiadásokra a megfelelő összeget előteremteni, a gyermek munkáját figyelemmel kísérni, segíteni nagyon nehéz.

Sok családnak gondot okoz a szükséges feltételek előteremtése. A szülő a kevés fizetésből a családot eltartani alig képes. Rosszabb esetben munkanélküliként csak alkalmi munkával és szociális juttatásokból tudja valamilyen szinten a család megélhetését biztosítani.

Az iskolákban előfordulnak bűnöző családi háttérrel rendelkező tanulók. Gyakori, hogy kis lakásban több generáció, vagy család él együtt zsúfoltan. Az ingerszegény környezet is hátráltatja a tanuló megfelelő fejlődését. Mindezek kihatnak a gyermek személyiségének alakulására.

A családok helyzetét megismerve a gyermekvédelmi felelősök, a pedagógusok lehetőségeikhez mérten próbálnak segíteni. Problémát jelent, amikor szülő nem működik együtt az iskolával, nem fogadja el a gyermeke viselkedésével kapcsolatos észrevételeket, a törődés, az odafigyelés hiányát nem ismeri el, inkább támadólag lép fel.

Eredményeik közé sorolják, amikor sikerül a szülő problémáját valamilyen szinten megoldani. Egyéni beszélgetések eredményeként elérhető, hogy a gyermek jobban dolgozik, teljesít, nyugodtabb, amennyiben sikerül a szülővel elfogadtatni, hogy van mód a gyermek tanulási nehézségein segíteni, és esélye lehet a gyerekeknek a tanév eredményes befejezésére.

Az iskolákban a munkát iskola pszichológusok és fejlesztő pedagógusok segítik. A Nevelési Tanácsadó – a szülő hozzájárulásával - rendszeresen elvégzi a szükséges vizsgálatokat.

A gyermekvédelmi felelősök anyagi gondok esetén kezdeményezik rendkívüli gyermekvédelmi támogatási kérelem benyújtását, illetve hátralékok kiegyenlítéséhez kérik a Családsegítő Központ segítségét.

Személyi higiénés problémák megoldásában felvilágosító előadás tartásával az iskolai védőnők segítik a munkát. A szülőkkel való hatékonyabb együttműködést segíti a több osztály részére tartott közös szülői értekezlet, melyen szakember tart előadást és utána beszélgetés formájában segítséget ad a felmerülő problémák megoldására. Sok esetben a szülőknek az is segítség, ha valakivel beszélhetnek a problémáikról.

A gyermekek veszélyeztetettségének hatékonyabb prevencióját abban látják, hogy szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni a családdal, a szülővel. A gyermekvédelemmel foglalkozó szervek hatékonyabb együttműködésére van szükség. Az intézmények nem tudják felvállalni a családok szerepét, de vonzó kulturális programokkal, közös kirándulásokkal hasznos szabadidő eltöltésére összeállított feladatokkal segítségükre lehetnek.

Az elmúlt évben az iskolai gyermekvédelmi felelősök az alábbi problémákat tapasztalták:

- a tanulók hiányzását a szülő nem mindig mondja le időben, ilyenkor az ebédet nem tudják visszamondani;
- a hiányzások igazolása esetenként nem történik meg időben;

- tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek nem mindig élnek a korrepetálás, egyéni foglalkozás lehetőségével.

Több szülőnél tapasztalható az életvezetési ismeretek hiánya, ami a felelősségvállalás, a kötelességtudat, a gyermekkel való rendszeres foglalkozás és a gondozási, nevelési feladatok hiányában mutatkozik meg.

Több területet felölelő probléma a szabálysértést elkövető kiskorúak növekvő száma, ami elsősorban az iskolai mulasztásokban mutatkozik meg.

Mivel a hiányzásokat tanévre kivetítve célszerű vizsgálni, de az még jelenleg folyamatban van, ezért az alábbi táblázat két hasonló időintervallumú időszakot hasonlít össze.

Vizsgált időszak	Kerületi tankötelesek összlétszáma 5-18 év között	Hiányzás miatt indított szabálysértési eljárások (fő)	%
2008. szeptember 01. - 2009. március 31.	9327	178	1,9 %
2009. szeptember 01. - 2010. március 31.	9164	229	2,5 %

A 2009/2010-es tanévben nemcsak az iskolai hiányzások miatt indított szabálysértési eljárások száma és aránya emelkedett, hanem növekedett az egy tankötelestől kötődő többszöri szabálysértések száma is.

Egészségügy

A Kőbányai Védőnői Szolgálat munkatársai az elmúlt évben 20 881 védőnői látogatáson vettek részt, és 4333 alkalommal jelentek meg a kismamák a tanácsadáson. 2009-ben gyermekbántalmazást nem észleltek, de 13 alkalommal tapasztalták a gyermek elhanyagolását. A kerületben közös munkacsoportot hoztak létre a Gyermekjóléti Központ és a területi védőnők részvételével a szolgálatok kompetencia határainak meghatározására, és az együttműködés folyamattervének kidolgozására.

Ebben az évben a munkacsoport és a védőnői szakfelügyelet munkájának köszönhetően megfogalmazásra került a védőnői gyermekvédelmi tevékenységének iránymutatása, amely a későbbiekben a védőnői tevékenység szakfelügyeletének alapja lesz.

Évek óta azonos nagyságrendű, 25-35 közötti jelzés érkezik a Gyermekjóléti Központba a védőnők részéről. Az iskolai védőnői jelzések az iskolai gyermekvédelmi szakemberek közvetítésével történnek.

Nagy előrelépés a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet módosítása. 2009. szeptember 1-től kötelezi a területi védőnőt, hogy írásban értesítse a gyermekjóléti szolgálatot és a házi orvost, ha a törvényes képviselő a területi védőnői ellátás (családlátogatás és/vagy védőnői tanácsadás) igénybevételét megtagadja.

A törvényes képviselő ezzel a döntésével, mindamelllett hogy a jelzőrendszer egyik fontos tagját zárja ki a család életéből, olyan helyzetet teremthet, aminek következtében a gyermeki jog sérül. A védőnő ezáltal nem tud eleget tenni a gyermek fejlődésének figyelemmel kísérésére, támogatására vonatkozó prevenciós feladatainak, nem tudja hatékonyan elősegíteni a gyermek családban történő nevelkedését. A kialakult helyzet a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatai ellátásában is akadályozza, hiszen nem tud megfelelni jelzési és együttműködési kötelezettségének, aminek következtében súlyosan sérülhetnek a gyermek alapvető jogai is.

Ezekben az esetekben a szülő nyilatkozattételével egyidejűleg a védőnő tájékoztatja a szülőt jelzési kötelezettségéről és írásban értesíti a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálatot.

Az elmúlt évben 8 esetben fordult elő, hogy családok írásban lemondtak a védőnői gondozás igénybevételéről. Minden esetben sikerült megállapodni a családokkal a védőnői szolgáltatás igénybevételére a védőnői tanácsadóban, egy másik védőnő segítségével.

Az elmúlt évben gyermekorvosok részéről jelzés nem érkezett a Gyermekjóléti Központba, feltételezhető, hogy a jelzéseket ezekben az esetekben a védőnők teszik meg.

Gyermekek napközbeni ellátása

Bölcsődei ellátás

Kőbányán 9 bölcsőde működik 540 férőhellyel, amiből 20 férőhelyen sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése folyik.

sor-szám	Bölcsőde neve, címe	Férőhelyek száma
1	Fecskefészek Bölcsőde (1106 Gépmadár u. 15.)	60+20*
2	Napsugár Bölcsőde (1104 Mádi u. 127.)	60
3	Apraja Falva Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 5-7)	80
4	Gyermeksziget Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 15-17)	80
5	Cseperedők Bölcsőde (1102 Szent László tér 2-4.)	80
6	Gyöngyike Bölcsőde (1101 Salgótarjáni u. 47.)	30
7	Csillagfürt Bölcsőde (1103 Vaspálya u. 8-10)	40
8	Apró Csodák Bölcsőde (1105 Zsivaj u. 1-3.)	60
9	Szivárvány Bölcsőde (1106 Maglódi út 29.)	30
Összesen:		520+20*

* Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának férőhelyszáma

A bölcsődei ellátásra az elmúlt években folyamatosan nőtt az igény, ezt mutatja az alábbi táblázat is. Mind a beíratott gyermekek, mint a ténylegesen bent levő gyermekek száma folyamatos emelkedést mutat. Az elmúlt 9 év során 23,5%-al emelkedett a bölcsődék éves kihasználtsági mutatója, ami az állami normatíva szempontjából jelentős tény, miután a bölcsődék nem a beírt, hanem a bent levő gyermekek után kapják a normatívát.

Év	Férőhely	Dec. 31-én Beírt gyermekek száma	Éves Feltöltöttség %- os mutatói	Éves Gondozott gyermekek átlag létszáma	Éves Kihasznátság %- os mutatói
2001.	530	536	101,23 %	372	70,17 %
2002.	530	564	107,06 %	409	77,18 %
2003.	530	580	109,42 %	422	79,65 %
2004.	500	563	110,88 %	424	83,52 %
2005.	520	580	113,50 %	421	84,08 %
2006.	520	597	114,72 %	440	84,56 %
2007.	500	633	119,18 %	436	86,55 %
2008.	520	647	126,56 %	466	92,31 %
2009.	520	661	128,32 %	487	93,73%

A bölcsődékben egész évben folyamatos beszoktatás zajlik, aminek következtében a legmagasabb feltöltöttség a tavaszi időszakban van. 2009. május 31-én az intézményekben az 520 férőhelyen 721 gyermek volt felvéve, ami 138 %-os feltöltöttséget jelent, a megengedett 120 % helyett.

A bölcsődei ellátásból kimaradó gyermekek száma (536) 97 fővel volt magasabb, mint 2008-ban (439). Ennek legfőbb magyarázata, hogy több fiatalabb korú gyermek került felvételre a bölcsődékben 2007-ben, akik ebben az évben mentek óvodába. A 3 évét betöltött gyermekek száma emelkedett az előző évhez viszonyítva, ők legtöbbször azért maradtak bölcsődei gondozásban, mert az óvoda nem tudta átvenni őket túltelítettsége miatt, vagy a gyermek egyéni fejlettsége kívánta ezt meg.

A GYES-re, GYED-re vonatkozó jogszabályi változások következtében 2006-tól folyamatosan megemelkedett a két éves kor körüli gyermekek száma az intézményekben, és ez a szám várhatóan tovább fog nőni. A megnövekedett lakásrezsi, a lakás magas törlesztő részlete, illetve a munkahely megtartására hivatkozva egyre többen kérik gyermekük napközbeni elhelyezését. A táblázatban látható, hogy a létszámnövekedés a 24 hó fölötti korosztályban jelentkezik. Ennek köszönhetően magasabb a 2 éves kor körüli gyermekek száma a bölcsődékben.

A beírt gyermekek korszerinti megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti:

Kormegoszlás	2008. december 31.	2009. december 31.
	Fő	Fő
0- 11 hónapos gyerek:	7 fő	5 fő
12 -23 hónapos gyerek:	115 fő	115 fő
24 – 35 hónapos gyerek:	392 fő	399 fő
36 hónap feletti gyermek:	133 fő	142 fő
Összesen:	647 fő	661 fő

A Fecskefészek Bölcsődében Korai Fejlesztő Központ működik 20 férőhellyel, illetve ambuláns formában.

A Korai Fejlesztő Központban a részleges és teljes integrációban gondozott gyermekek korai fejlesztését, valamint az ambuláns ellátás során a fejlesztő foglalkozásokat négy szakemberrel biztosítják. Egy fő gyógypedagógus, egy fő logopédus, két fő konduktor biztosítja mind az egyéni, mind a csoportos fejlesztéseket.

A bölcsőde 2 csoportszobában részleges integrációban, 6 csoportszobában pedig teljes integrációban fogadja a sérült gyermekeket.

A 2008. augusztusában megnyitott Központ nagyon jó tárgyi környezettel, tágas fejlesztő szobákkal minőségi tárgyi- és személyi feltételekkel rendelkezik. Ennek köszönhetően ambuláns formában történő korai fejlesztést is tudnak biztosítani a rászorultaknak.

A Gyermekvédelmi és Közoktatási Törvény lehetőséget biztosít a bölcsődéknek, hogy 0-6 éves sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációs és rehabilitációs célú nevelését, gondozását és korai fejlesztését lássák el.

2009. évben 38 fő 0 – 6 éves korú kisgyerek felvételére, korai fejlesztésére került sor; illetve ambuláns formában 10 gyermek családja vette igénybe a szolgáltatást.

Az elmúlt évben 11 gyermek integrált óvodába került, és a szegregált nevelési-oktatási intézménybe átkerülő gyermekek is olyan óvodákba nyertek felvételt, amelyek optimálisak a személyiségfejlesztésükhöz.

A kerület két bölcsődéjében működik játszóház, hét bölcsőde nyújt sóbarlang szolgáltatást. 2009. novemberéig mindkét játszóház az Újhegyi lakótelepen működött, de a kerület központjában felmerülő igények miatt a Gyermeksziget Bölcsődében működő átköltözött az Apró Csodák Bölcsődébe.

A szolgáltatást igénybevevők száma az alábbiak szerint alakult:

Játszócsoport	Család	Gyerek
Apraja Falva Bölcsőde (1108 Budapest, Újhegyi sétány 5-7)	160	178 fő
Gyermeksziget Bölcsőde (1108 Budapest, Újhegyi sétány 15-17)	82	97 fő
Apró Csodák Bölcsőde (1105 Budapest, Zsivaj u. 1-3).	14	15 fő
Összesen:	256	290 fő

A 2008. évhez képest (2008-ban: 427 család, 477 gyermek) kevesebb család vette igénybe a szolgáltatást, aminek okai valószínűleg a nehéz gazdasági helyzet, családok elszegényedése; illetve a szülők munkavállalása miatt a játszócsoportos gyermekek, bölcsődei ellátásba kerültek.

A bölcsődékben működő sóbarlangokat a felvett gyermekek látogatják, de a délutáni órákban orvosi javaslattal külső látogatók is kérhetik a szolgáltatást. Erre az elmúlt évben nem mutatkozott igény.

A kerületben működő bölcsődék mindegyike főzőkonyhával rendelkezik, és hat bölcsőde élmezőnyben a szomszédságában található óvodát is.

A bölcsődék rendszeresen szerveznek a szülőkkel közös programokat, ilyenek többek között a gyermeknap, karácsony, farsang, kirándulások.

A védőnők rendszeresen látogatják a bölcsődés gyermekeket, figyelemmel kísérik fejlődésüket. A gyermekek kötelező védőoltása, évenkénti fertőző betegségek, és más jelzéssel járó esetek miatt a védőnőkkel és a kerületi ÁNTSZ-el is folyamatos kapcsolatot tart a bölcsőde.

A gyermekek óvodába történő átadását nagy szakértelemmel, körültekintéssel, az óvónőkkel együttműködve szervezik a gondozónők. Az óvónőket meghívják a bölcsődébe, hogy megismerkedjenek az óvodába menő gyermekekkel. A még bölcsődés gyermekek egy délelőtti az óvodában töltenek. A vezető óvónő szülői értekezleten tájékoztatja a szülőket az óvodai életről. Szeptember 1-én a gondozónők is ott vannak az óvodában, és az óvónővel együtt várják reggel a gyermekeket.

Családi napközi

A bölcsődei férőhelyek maximális kihasználtsága ellenére még mindig nagy igény mutatkozik a nappali ellátás biztosítására.

Az önkormányzat 2009. évtől alternatív lehetőséget kínál a bölcsődei ellátást igénybe vevők számára, ellátási szerződést kötött családi napköziki működtetésére a Mamavár Kft-vel és a Borsika Gyermekközpont Nonprofit Kft-vel 7-7 gyermek ellátására. Ezt a szolgáltatást az önkormányzat 2010-ben tovább bővítette. A családi napközibe való elhelyezésre az Egyesített Bölcsődék vezetője tesz javaslatot, az eddigi tapasztalatok alapján a szülők szívesen veszik igénybe ezt a lehetőséget.

Az önkormányzat a napköziki kialakításához 1-1 millió Ft-tal járult hozzá, átvállalta napközinként egy fő képzését, illetve gyermekenként havonta 45 000 Ft támogatást nyújt.

Gyermekek átmeneti gondozása

A Kőbányai Önkormányzat gyermekek átmeneti gondozása szolgáltatás biztosítására 12 férőhellyel gyermekek átmeneti otthonát működtet.

2009. évben 39 gyermek 3351 gondozási napot töltött az otthonban; a kihasználtság 76,5 %-os volt. A 2008. évhez képest az ellátottak száma csökkent, viszont egy gyermek átlagosan több időt töltött az intézményben, és a kihasználtság is magasabb volt (2008-ban 70 %).

A kihasználtság januárban és májusban volt a legmagasabb, októberben és novemberben a legalacsonyabb.

Átlagosan a 12 férőhely kihasználtsága 9,18 volt.

Az életkor és nemek szerinti megoszlás az alábbiak szerint alakult:

Életkor	0-3			4-5			6-13			14-17			Összesen		
	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő
Gyermek				2	1	3	7	3	10	16	10	26	25	14	39
életkor						7%			26%			67%			100%
nem													64%	36%	100%

A 39 gyermekből 11 ellátása az előző évről húzódott át, és 28 gyermek ellátása az év során indult. Az ellátottak nagy része 6-17 év közötti gyermek, a nemek aránya hangsúlyosan eltolódott a fiúk fele.

Az átmeneti gondozásban töltött idő az ellátottak felénél 0-3 hónapig tart, és arányosan csökken az esetek száma a bent töltött idő függvényében.

A két éven belül újra bekerülők száma magas, az ellátottak egy ötöde kerül vissza az otthonba viszonylag rövid időn belül.

2009 során, akárcsak az előző években, az ellátást leggyakrabban a gyermek magatartási problémái okán igényelték, és ebben az évben volt a legmagasabb ez a szám. Gyakori, hogy az ellátás során újabb és újabb problémák merülnek fel. A törvényes képviselők az ellátást igényelve, többnyire olyan indokokat fogalmaznak meg, amelyek a problémát külső tényezőkre – lakás, anyagi helyzet stb. – vetítik, és kevésbé fogalmaznak meg olyan okokat, amelyek a család vagy saját személyiségük működésében rejlik. Gyakori, hogy a gyermek magatartási problémáját a gyermek hibájának, jellembeli hiányosságának tekintik, és nem látják az összefüggést a család működési módjával.

Az indokokról gyakran kiderül, hogy a valóság egy szeletét tartalmazzák, és több ok is meghúzódik a háttérben, nehezítve a megoldást.

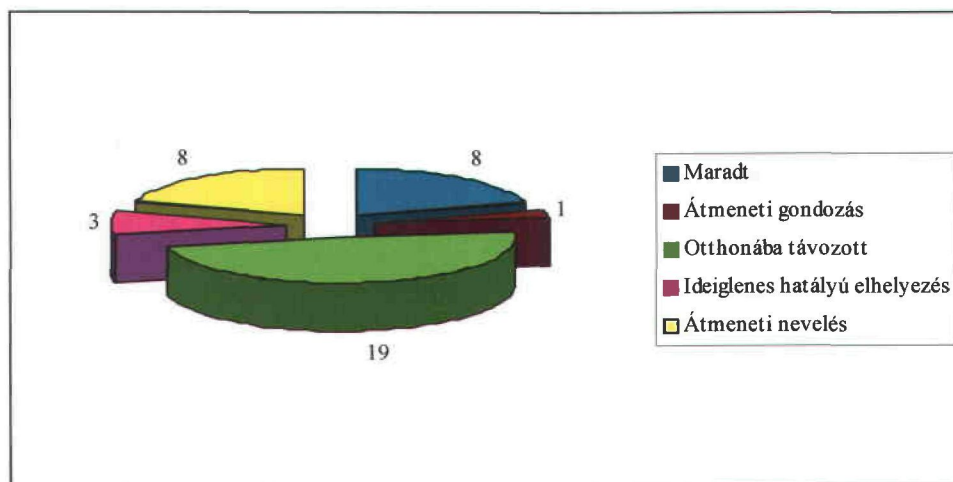
Az alábbi táblázat az elhelyezést kiváltó problémákat – mind a szülő, mind a szakemberek részéről – tartalmazza.

Ellátottak	Sz	Amire a szülő hivatkozott	Amit a szakemberek a gond folyamán észleltek
	39		
1.Lakhatási problémák: - hajléktalanság - elégtelen lakhatási körülmények	5 1	- az albérletből hirtelen ki kellett költözniük (4 gyermek) - vidékről költöztek vissza a fővárosba (1 gyermek) - komfort nélküli egy szoba (nem fűthető, nincs bent víz)	- anyagi fedezet hiánya - tartozás felhalmozása - pszichésen beteg szülő - szenvedélybetegség(alkohol) - munkanélküliség, iskolázatlanság - szülő bűnöző életformája „eltűnése”
Szülő szenvedélybetegsége	1	- szenvedély beteg anya kórházi ápolása, elvonókúra	- gyermekét egyedül nevelő alkohol beteg anya
Szülő egészségügyi problémái	4	- kórházi kezelés (2) - pszichés betegség (2)	- gyermekét egyedül nevelő szülő pszichés betegsége - alkoholbetegség társulva pszichés betegséggel
Szülő életvezetési problémái	1	- jövedelem hiánya, gy. felügyeletének hiánya	- szülői kompetencia hiánya - alul szocializált szülő
A gyermek magatartási problémái	20	- csavargás, lopás, iskolai mulasztás, agresszív magatartás, dühkitörés, „cirkusz”, veszekedés, ordibálás, „dorbézolás”, galerizés,	- szülő elvesztése, fel nem dolgozott gyász - serdülőkori krízisek, - szülők : - nevelési problémái, pszichés betegségei, fogyatékoságai - túlszűfolt lakás, patológiás család dinamika,

			- bántalmazás,elhanyagolás, következetlenség, - gyermek patológiás személyiségfejlődése, szer fogyasztás - szülői kompetencia hiánya - iskolai mulasztás,év ismétlések, túlkorosság
Családi konfliktus	4	- konfliktus a szülők között - konfliktus a szülők és a gyermek között	- serdülőkori krízis - válás, bántalmazás
Bántalmazás	3	- fizikai: 2 - szexuális bánt. gyanúja: 1	- állami gondozott nevelőszülő, értelmi fogyatékos szülő, értelmi fogyatékos gyermek - szülői kompetencia hiánya, új élettárs hiányos nevelési módszerei

A gyermekek 49 %-a a gondozás után a családjába került vissza, 3 %-a más átmeneti gondozást nyújtó intézménybe, 8 %-a ideiglenes hatállyal került elhelyezésre, 20 %-a átmeneti nevelésbe került, és 20 %-a maradt év végével az otthonban.

Az átmeneti gondozás kimenetele és számai:

A 39 ellátott 32 családból került be. Az előző évekhez hasonlóan az elmúlt évben is magas volt gyermeküket egyedül nevelő szülők száma, 8 apa és 16 anya nevelte egyedül a gyermeke(i)t.

A gyermekekről készült gondozási-nevelési tervek a Gyermekjóléti Központ családgondozójának szoros együttműködésével készültek, mindannyiszor tekintetbe véve az előzetesen készült gondozási terveket. A gondozás folyamán szoros együttműködés valósult meg a gyermek törvényes képviselőjével. A gondozási folyamatok során 97 esetmegbeszélést tartottak, többnyire a Központ családgondozójával, de szükség esetén az oktatási, nevelési intézmények pedagógusaival is. Esetkonferenciák szervezésére, vagy esetkonferenciákon való részvételre 20 alkalommal került sor (ami az ellátottak felét érinti, mivel egy gyermek esetében többnyire egyszer került erre sor).

Hatósági eljárásokra, intézkedések kérésére is sor került, többnyire a védelembe vett gyermekek esetében. Az év során 12 alkalommal vettek részt Gyámhatóságon történő

tárgyaláson (védelembé vétel, védelembé vétel felülvizsgálata), 4 alkalommal a Gyámhivatalban (átmeneti nevelésbe vételi tárgyalás), 8 alkalommal a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatban (szakértői vizsgálatok, elhelyezési értekezletek, ideiglenes hatályú elhelyezések).

A napközbeni ellátást nyújtó intézmények nagyrészt a kerületi óvodák és általános iskolák voltak. Nyolc tanuló járt szakiskolába, szakközépiskolába. A gyermekek az átmeneti gondozás során az eredeti oktatási-nevelési intézményeikben folytatták tanulmányaikat. A gyermekek szállítása a különböző intézményekbe gyakran nehezen megoldható feladat, különösen az óvodások és a kisiskolások esetében, akik nem közlekedhetnek önállóan, csak felnőtt kíséretével. A gyermekek reggeli szállítását az intézményekbe a Családsegítő Szolgálat kisbuszával oldották meg.

Az ellátottak 20% - a (8 gyermek) fogyatékkal élő, tanulásban akadályoztatott gyermek volt; egyharmada közepes, és szintén egyharmada jó értelmi képességekkel bírt.

A gyermekek átmeneti gondozása alatt tapasztalt fejlődésükre jellemző, hogy többségük fejlődött a gondozás alatt, viszont volt, aki stagnált, illetve visszaesés is tapasztalható volt.

Az esetek többségében viszont jellemző, hogy bár a gondozás alatt fejlődtek, hazakerülésük után visszaestek.

A gyermekek értelmi képessége nagyjából jó vagy átlagos, mégis nagy arányban volt jelen a túlkorosság (8 gyermek több évvel), és a gyakori intézményváltás (13 gyermek esetében többszöri intézményváltásra került sor).

Prevenációs tevékenységek

A gyermekvédelmi jelzőrendszer minden területe aktív preventív tevékenységet folytat a veszélyeztetettség kialakulásának elkerülésére.

A Gyermekjóléti Központban a 2009. évben az alábbi programokon, csoportokon vehettek részt a gyermekek és a családok:

1. Csoportok:

- Számfejtő matematikai készségeket fejlesztő csoport felső tagozatosoknak
- Okoska -5-7 éves gyermekek tanulási készségfejlesztő csoportja
- Nyakunkon az élet –Film-klub serdülőknak
- Kreatív kézműves klub - kézműves foglalkozás napközis csoportoknak
- Családi Játzóház
- Kréta -anyanyelvi csoport

2. Programok:

- Barangoló-családi kiránduló csoport
- Szünidei programok, pingpong, kézműves foglalkozások, játszóház, vakációs buli,
- Farsang, Gyermeknap, Karácsonyi ünnepség, Őszi tankönyvsomagoló parti, Egészségnap
- Felkészítés pótvizsgára

3. Táborok:

- 2 gyermektábor Balatonlellén (kisebbeknek és nagyobbaknak külön)
- 2 családi tábor Bükkszentkereszten

A Gyermekjóléti Központ és az Átmeneti Otthon indult a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében kiírt Gyermek és fiatalok integrációs programjai c. gyermekvédelmi komponens (kódszám szerint TÁMOP 5.2.5) pályázaton. A pályázat keretében egy pszichodráma csoportot, és egy kreatív csoportot szerveztek, az átmeneti gondozásban lévő, illetve átmeneti gondozásban részesült, de már kikerült gyermekek számára. A gyermek pszichodráma csoport céljaként a gyermekek szocializációjának erősítését, alkalmazkodási készségének javítását, önismereti fejlődését tűzték ki. A kreatív alkotó csoport önkéntes kortárs segítők bevonásával szórakoztató, de egyben fejlesztő, alkotó foglalkozásokat valósít meg. A szülők számára is szerveztek egy csoportot, amely a gondozási nevelési kérdések körét, illetve a szülők saját gyermekkorából származó élményeit önismereti céllal jeleníti meg. Célja a szülői kompetencia erősítése, a szülők érzékenyítése gyermekeik működésére, problémáira.

A TÁMOP program jelenleg is zajlik három helyszínen: a Gyermekjóléti Központban, a Gyermek Átmeneti Otthonában és a Zrínyi Gimnáziumban. A program keretén belül a fentiekben túl iskolaszocializációs programokat, tömegsport foglalkozásokat és táborokat is szerveznek.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum a Központ koordinálásával zajlik a kerületben. Munkájuk eredményeként a KEF a korábbi formális működés helyett 2009-ben igazi munkacsoporttá alakult. Több pályázatot bonyolítottak le, illetve elkészítették a Kőbányai Kábítószerügyi Stratégiát.

A Családsegítő Szolgálatnál is nagy hangsúlyt fektetnek a prevencióra. A jogi, pszichológiai tanácsadáson kívül több klubot, fejlesztő foglalkozást, programot szerveznek:

- Manócska klub bölcsődés, óvodás gyermekeknek és szüleiknek
- „Ismerd meg Budapestet!” nyári programsorozat
- Kézműves foglalkozások
- Tanulásfejlesztés
- Karácsony, Gyermeknap megszervezése

Az önkormányzat Sport és Ifjúsági Osztálya a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége során partnernek tekintette mindazon szervezeteket, intézményeket, amelyek a korosztály segítésére vállalkoztak és bármilyen erőforrást kínáltak az ifjúságsegítő munkához.

Az gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységükben kiemelt helyet foglalt el, mint minden évben az egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés és a prevenció. A kerület közoktatási intézményei egyre nagyobb gondot fordítanak az egészséges életmód kialakítására, erősödik az egészség – érték szemlélet.

Figyelemmel kísérték és támogatták az általános és középfokú intézményekben az egészséges életmódra való nevelést, különös tekintettel a drogprevenciós tevékenységre. Szorgalmazták, hogy az általános- és középiskolák osztályfőnökei szülői értekezletek alkalmával a szülőkkel ismertessék meg a rendelkezésre álló drogtáskát.

Folyamatosan figyelemmel kísérték és közvetítették az intézmények felé az ESZA (Európai Szociális Alap) Nemzeti Programirányító Iroda Társadalmi Szolgáltató KHT és a Nemzeti Drogmegelőzési Intézet drogprevenciós pályázati felhívásait.

Az elmúlt évben is megrendezésre került az Adidas-Kőbánya streetball fesztivál; illetve a Kőbányai Diákfesztivál. A fesztivál célja, hogy bemutatkozási lehetőséget biztosítsanak azon diákok számára, akik valamilyen művészeti területen tevékenykednek, és kedvet, bátorságot éreznek ahhoz, hogy tehetségüket nagyközönség előtt is megcsillantsák.

A művészeti rendezvényre való felkészülés során a nehezen kezelhető gyerekek, akik a tanulásban szerényebb eredményeket érnek el, a fellépéssel motiválhatóak. Sikerélményük oly mértékben motiválja őket, hogy ez a későbbiekben személyiségük fejlődésében, a tanuláshoz való hozzáállásukban is tetten érhető. 2009-ben a fesztiválon 643 gyerek szerepelt.

A rendezvények magas színvonala kiváltotta a résztvevő fiatalok, hozzátartozóik és nem utolsósorban a kerület vezetőinek tetszését, elismerését is. A visszajelzések szerint a fesztivál, valamint a sportverseny fontos állomást jelentett a diákok művészeti és egészséges életmódra nevelése erősítésében.

A jegyzői gyámhatóság körében tett intézkedések

A gyámhatóság gyermekvédelmi feladatai közé a védelembe vétel, a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése, a titkos örökbefogadás esetén szülői lemondó nyilatkozat felvétele, teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele, és a rendezetlen családi jogállású gyermekek nyilvántartása tartoznak.

A jegyzői gyámhatóság hatáskörébe tartozó feladatok túlnyomó hányadát a gyermekvédelmi feladatok teszik ki, főképp a gyermekek és fiatalok veszélyeztetettségének kivizsgálására irányul. Ez a védelembe vételi eljárás, melynek során szoros együttműködésben a Gyermekjóléti Központtal, alapozva az oktatási intézmény véleményére dönt a hatósági intézkedés szükségességéről.

Azonnali veszélyhelyzet elhárítását szolgálja a gyermek vagy fiatal ideiglenes hatályú elhelyezése különféle szülőnél, más családtagnál, ezek hiányában a gyermekvédelmi szakellátás valamely intézményében.

2009-es évben 183 gyermek esetében indítottak védelembe vételi eljárást, többségében hivatalból a jelzőrendszer valamely tagjának jelzésére. A tapasztalatok alapján nő az elvált vagy válni készülő szülők kapcsolatának megromlásából adódó, kérelemre induló esetek száma, a szülők csatározásukba gyakran bevonják a hatóságokat is.

Az eljárás 34 gyermek esetében védelembe vétellel végződött.

A Gyermekjóléti Központ jelzésére 13, más szerv (rendőrség, ügyészség, szabálysértési hatóság, oktatási intézmény) jelzésére 21 gyermeket vettek védelembe.

A védelembe vételek okai:

➤ Környezeti okok miatt	5 esetben
➤ Szülőnek felróható okból	27 esetben
➤ Gyerekeknek felróható okból	27 esetben
➤ Bűncselekmény miatt	11 esetben
➤ Bántalmazás miatt	-

2009-ben a védelembe vétel felülvizsgálatára 73 esetben került sor, 37 gyermek védelembe vétele szűnt meg az év során.

Az elmúlt évtől lehetőség van a gyermek elhanyagoltsága esetén - védelembe vételi eljárás mellett - a családi pótlék 50 %-ának folyósítását természetbeni formában elrendelni. Ezt a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai kezdeményezhetik. A rendelkezés szükségességét a

korábbi, kisebb településeken előforduló, a médiában is megjelent súlyos elhanyagolások tették indokolttá.

A módosítás hatályba lépése óta erre még nem volt Kőbányán precedens.

Eredménytelen védelembe vétel miatt 5 gyermek esetében tettek javaslatot átmeneti nevelésbe vételre, de a védelembe vétel fennállása alatti azonnali vészhelyzet elhárítása céljából ideiglenes elhelyezésekre is 9 alkalommal sor került a szülők által addig takargatott problémák napvilágra kerülése miatt.

Ezen felül 2009-ban 16 esetben került sor ideiglenes elhelyezésre (tehát összesen 25 gyermek esetében), ez háromszorosa a 2008-as esetszámnak.

4 esetben helyeztek el gyermeket különélő szülőhöz, 6 esetben más családtaghoz, 1 csecsemőt nevelőszülőhöz, és 14 gyermek került szakellátásba.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést 8 esetben kérte a gyermeket nevelő szülő a gyermek magatartási problémái, illetve a lakhatási körülmények ellehetetlenülése miatt. 7 esetben a szülő súlyos egészségügyi problémája miatt került sor az elhelyezésre (mentális állapot miatti alkalmatlanság 4 eset, szenvedélybetegség 1 eset, kóros elmeállapot 1 eset, neurológiai probléma 1 eset). 1 esetben a gyermek törvényes képviselője huzamosan külföldön tartózkodott, 7 esetben a szülők felelőtlen életvitele indokolta az intézkedést, 2 alkalommal a gyermek kérte.

Családi jogállás rendezésére 154 alkalommal került sor. Ez magában foglalja a születendő vagy megszületett gyermek családi jogállásának rendezésére felvett teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot, s az apa nélkül anyakönyvezett gyermekek nyilvántartását, szülés után az anya tájékoztatását.

Környezettanulmány készítésére 153 alkalommal kérték fel a hatóságot, ez 20%-al több megkeresés a 2008-as évben érkezettekénél. A Gyámhatóságot bíróság vagy Gyámhivatal kérheti fel illetékességi területén tartózkodó magánszemélynél környezettanulmány készítésére. Gondot jelent, hogy az értesítést követően az ügyfelek egy része nem jelez vissza, így a törvény által megadott határidőt nem tudják tartani.

Mivel a kerületben több büntetés-végrehajtási intézet van, ezért gyakori, hogy családi jogállás rendezésére vagy gyermekvédelmi intézkedésre kérik fel az ügyintézőket.

A Közigazgatási Eljárási Törvény változása miatt ez egyre nagyobb terhet ró a hatóságra.

Gyámhivatal

2009. évben az alábbi új feladatokkal bővült a gyámhivatal hatásköre:

1. Családon belüli erőszak koordinálása
2. A 2 éven túli védelembe vételi eljárások esetén hatáskörükbe tartozó eljárások alkalmazásának vizsgálata

A Ket változásai a Gyámhivatalban is jelentős adminisztrációs terheket rónak az ügyintézőkre.

A családon belüli erőszak koordinálásával kapcsolatosan a X. kerületi Rendőrkapitánysággal,

Gyermekjóléti Központtal, Jegyzői Gyámhatósággal, közoktatási ügyintézővel megbeszéléseket tartanak, egymást kölcsönösen tájékoztatják intézkedéseikről.

Családba fogadás, gyámság

Erre az eljárásra többnyire a szülő halála vagy alkalmatlansága miatt kerül sor. 99 családba fogadó (rokon) gyám van jelenleg Kőbányán. Az intézkedések háttérének évek óta hasonló: alkoholizmus, hajléktalanná válás, pszichiátriai betegség. Az utóbbi időben gyakoribbak a szexuális abúzus miatti ügyek, feljelentések, családból történő kiemelések. Ezeket a legnehezebb bizonyítani, sajnos sokszor szünteti meg az eljárást a rendőrség, illetve bünteti enyhén a bizonyítottság esetén is.

A családból kiemelt gyermek esetében sokszor lenne szükség pszichológus, gyermekpszichiáter vagy a Nevelési Tanácsadó igénybe vételére, azonban kapacitás hiányában sajnos erre nem mindig kerül sor.

Ideiglenes elhelyezés, átmeneti nevelésbe vétel, tartós nevelésbe vétel

Az elhelyezések, családból történő kiemelés okai többnyire a szülő deviáns viselkedése, melyre csak rendkívül indokolt esetben és súlyos testi, lelki bántalmazás esetén kerülhet sor. 9 ideiglenes elhelyezésről döntött a gyámhivatal, és ebből 8 esetben átmeneti nevelésbe vételre került sor.

Korábbi évekhez hasonlóan ritka a családba történő visszagondozás, melynek az esetek többségében a szülői magatartás az oka. A család gondozó és a hivatal is csak akkor tud segíteni, ha ezt a szülő akarja. Nagyon sok múlik a jelzőrendszeren és a környezeten is, hiszen ha időben érkezik a segítség, nem közömbös egy gyermek számára, hogy veszélyeztetve telnek-e a gyermekévei vagy megfelelő segítség nyújtása mellett.

Szintén új szabályozásként jelentkezik az, hogy az otthonban élő gyermekek részére eddig nyújtott teljes összegű családi pótlék gyámi fenntartásos csekkszámán került elhelyezésre, melynek 50 %-ával 2010-től a gyermekotthon rendelkezik (a gyermek részére használhatja fel).

Utógondozás, utógondozói ellátás

A Gyermekvédelmi Törvény lehetőséget ad arra, hogy 24 éves korukig teljes ellátást kapjanak az állami gondoskodásból kikerülő fiatal felnőttek. Ezzel a lehetőséggel a fiatalok 90 %-a él. Életkezdésüket megkönnyíti, hogy fedél van a fejük felett, és utógondozói támogatást, tanácsokat kapnak. A jogszabályváltozást követően ezt akkor kérhetik, ha iskolába járnak vagy munkahellyel rendelkeznek.

A kapcsolattartási ügyek az egyik legmegterhelőbb része a gyámhivatali munkának. A marakodó szülők háborújának az eszköze a gyermek, melyet a jogi eszközökkel befolyásolni szinte lehetetlen. Jellemző erre a szülői hozzáállásra, hogy a konfliktuskezelést, a Gyermekjóléti Központ szolgáltatásait nem hajlandóak igénybe venni, mely során enyhülhetne az ellenségeskedés, a gyermek lelki megrázkódtatása.

A Gyámhivatalban az elmúlt évben 60 kapcsolattartási ügygel foglalkoztak.

A kiskorúak vagyoni ügyei jelentenek még számszerűen nagyobb adminisztrációs feladatot. 2009-ben 9 ingatlan értékesítést hagytak jóvá, de több öröklés, ajándékozás vagy vétel folytán keletkező eljárásuk is volt. Érezhetőek a válság jelei ezen a tevékenységen is, ugyanis nem

vesznek fel kölcsönt az emberek. Korábban jelentős kölcsön jóváhagyó vétellel egybekötött eljárások voltak. Nagy felelősséggel kell az ügyintézőknek eljárniuk, mivel „bedőlt hitelek” esetén a gyámhivatal is felelősséggel tarthat.

Családi jogállás rendezése körébe tartoznak az apai elismerő nyilatkozatok, peres eljárások. Az utóbbi időben a nemzetközi ügyek száma itt is megszorodott. Ezen ügyek száma is növekedést mutat, melynek az egyszülős modell és az élettársi kapcsolat az oka. 49 családi jogállás rendezés (apai elismerő nyilatkozat, képzelt apa, apaság bírói megállapítása) történt a Gyámhivatalban 2009-ben.

Örökbe fogadás

13 engedélyezett örökbe fogadásról döntöttek, mely számadat a korábbi évekhez képest magas, ez 2008-ban 3 volt. Az adatok szerint nem az állami gondozott gyermekek esetében került sor örökbe fogadásra, hanem inkább a közös gyermekké fogadás volt a jellemző, ez az elmúlt évben hat alkalommal fordult elő.

Rendőrségi adatok, bűnmegelőzés:

A rendőrség tájékoztatása szerint 2009. évben a gyermekkorúak jellemezően lopás illetőleg rablás áldozatai voltak; mobiltelefonjukat, MP3 lejátszójukat, zsebpénzüket vagy esetenként értékesebb ruhadarabjaikat lopták el az iskolában, illetve útközben az iskola és az otthonuk között. Ezeknél az eseteknél többször fordult elő valamilyen mértékű erőszak alkalmazása a cél elérése érdekében, akár úgy, hogy a támadók késsel, bicskával fenyegették, megütötték, vagy kihalt, kevésbé forgalmas helyre csalogatták, és ott csoportosan megfenyegették, megverték a sértettet.

7 esetben volt gyermekkorú rablás áldozata, minden esetben mobiltelefon megszerzése volt a cél.

Fiatalkorúaknál 18 esetben fordult elő mobiltelefon vagy MP3 lopás, itt is megjelent a fenyegetés, valamint 15 esetben váltak rablás áldozataivá.

Két esetben történt a Btk. 198 §. -ba ütköző szemérem elleni erőszak, illetve két fiatalkorú vált garázdaság áldozatává.

11 esetben indult eljárás a Btk. 195 §.-ba ütköző kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetése miatt, ami 9 esetben vádemeléssel zárult.

45 esetben indult eljárás a Btk. 196. §-ba ütköző tartás elmulasztás bűncselekmény elkövetése miatt. Itt jellemző, hogy az eljárások száma az év második felében növekedett meg.

A sértettek és az elkövetők számát, nemenkénti megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti:

Bűncselekmény típusa	Sértett neme és száma	Elkövető neme és száma
Testi sértés	5 esetben – 3 fiatalkorú fiú 2 fiatalkorú lány	4 esetben - 3 felnőtt férfi, 1 fiatalkorú fiú
Rablás	14 esetben - 4 kiskorú, 10 fiatalkorú	18 esetben felnőtt férfi, 9 esetben fiatalkorú fiú
Tartás elmulasztása	37 eset	2 esetben vádemeléssel záruló
Kiskorú veszélyeztetése	8 esetben - 4 fő gyermekkorú fiú, 3 fő gyermekkorú lány, 1 fő fiatalkorú lány	8 esetben 1 fő felnőtt nő, 7 fő felnőtt férfi

Lopás	34 esetben, 8 fk. lány, 21 fk. fiú, 5 gyk. fiú	57 esetben, 33 fk. fiú, 11 fk. lány, 13 gyk.

Az agresszív viselkedés tekintetében a sértettek száma a gyermekkorúak esetében kevesebb, a fiatalok esetében magasabb. Az elkövetők száma szintén hasonló. Említésre méltó, hogy a lányok aránya mind a sértetti mind az elkövetői oldalon folyamatosan emelkedő tendenciát mutat. A gyermekkorú sértettek több mint fele lány.

Bűnmegelőzési tapasztalatok

Az intézkedésre köteles rendőrök számára hozzáférhető a területi, illetve országosan működő segítő és információs szolgáltatások, szervezetek listái.

A Bűnügyi Osztály képviselteti magát különböző megbeszéléseken, egyeztetéseken a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

A jelzőrendszerben résztvevők közötti jól kiépített – személyes ismeretségre is támaszkodó - kapcsolatnak köszönhetően gördülékeny, gyorsreagálású az együttműködés az egyes esetek kapcsán.

Mint ahogy az év folyamán többször is volt rá példa, egy bonyolultabb vagy több szervezetet is közvetlenül érintő ügy kapcsán külön – pl. iskolai erőszak, iskolai hiányzások ügyében - eseti megbeszélésre jöttek össze az érintettek.

Az év során felmerült újabb problémák szükségessé tették az Oktatási és Közművelődési Főosztállyal való szorosabb együttműködést a nagyon magas számú igazolatlan iskolai hiányzások miatti problémák kezelése érdekében.

2009. évben a Bűnügyi Osztály képviseletében 14 alkalommal került sor bűnmegelőzési óra megtartására általános- valamint középiskolákban.

Az év folyamán 270 fő általános és 120 fő középiskolás számára nyújtottak bűnmegelőzési ismereteket, és több forduló bűnmegelőzési előadás sorozattal kapcsolódtak be a helyi Diák-Önkormányzat programjaiba.

A közlekedésrendészeti előadók az év során több iskolai, valamint kerületi rendezvényen jelentek meg KRESZ-totó és KRESZ-pálya verseny lebonyolításával a gyermekek számára, hogy ezáltal is szélesítsék a helyes közlekedéssel kapcsolatos ismereteiket.

A 2009. év folyamán az Árkád Bevásárlóközponttal közösen két alkalommal rendeztek Bűnmegelőzési napot a kerület általános- és középiskolásai számára, illetve a témához kapcsolódó rajzpályázatot.

A hatóság aktív munkával képviselteti magát a kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában, melynek kapcsán a gyermekkorúak - és fiatalok számára szervezett programokban is előtérbe került a drogellenes felvilágosító munka.

Tavalyi évben sor került kapitányságunkon egy fő DADA oktató kiképzésére, és elindulhatott a DADA oktatás hat általános iskolai osztályban.

A Képviselő-testület 2010. április 20-i ülésén fogadta el a kerület Bűnmegelőzési Koncepcióját, amely készítésébe a kerületi gyermekjóléti és szociális intézmények is bevonásra kerültek.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai:

Az elmúlt évben a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala több ellenőrzést tartott a kerületünkben.

A Kőbányai Gyermekjóléti Központ tevékenységét helyszíni szakmai ellenőrzés keretében végezték. Az összefoglaló értékelés szerint a fenntartó önkormányzat biztosítja a gyermekjóléti alapellátáshoz szükséges elhelyezési, tárgyi és személyi feltételeket. A központ működéséhez szükséges dokumentumok megfelelnek a jogszabályi előírásoknak. Az interjúk, esetdossziék, intézményi dokumentumok áttekintése alapján az intézmény a kerületben megfelelően működő gyermekjóléti szolgáltatást nyújt. Az intézmény szakmai beszámolójában megfogalmazott feladatok teljesülése a Központ működését professzionalizálja; a speciális szolgáltatások elérhetősége, szakmai minősége megfelel a jogszabályoknak és a jelenlegi általános szakmai színvonalnak.

A Gyermek Átmeneti Otthonának szakmai ellenőrzése során a Szociális és Gyámhivatal megállapította, hogy az intézmény működéséhez szükséges dokumentumok, a tárgyi és elhelyezési feltételek a jogszabályi előírásoknak megfelelnek, de a személyi feltételeken javítani szükséges. Az otthonban a szükséges adatlapokat, nyilvántartásokat precízen vezetik. Az intézményben dolgozó szakemberek a feladataikat megfelelően ellátják, nagy elhivatottságról tesznek tanúságot.

A Gyámhivatalban az átmeneti nevelésben levő gyermekek örökbefogadását és kapcsolattartását vizsgálta az Államigazgatási Hivatal. A vizsgálat során az eljárásokat, a határidők betartását rendben találta a felettes szerv. A vizsgálatban tett megállapításokat mind az anyagi mind az eljárásjogi kérdésekben egyeztettek. A jogértelmezés az ügyészség, minisztérium és a másodfokú gyámhivatal között nem egységes. Ennek kiküszöbölésére, az egységes jogalkalmazásra teameket alakítottak ki.

A Fővárosi Főügyészség a kiskorúak védelembe vételével kapcsolatos eljárások törvényességét vizsgálta a Jegyzői Gyámhatóságon. Megállapította, hogy a hatóság a jogszabályok és határidők betartásával, a Gyermekjóléti Központtal szorosan együttműködve, színvonalasan végzi a munkáját.

A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

Az önkormányzat a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi alapellátások közül a családok átmeneti otthona szolgáltatást civil szervezetekkel kötött – RÉS Szociális és Kulturális Alapítvány, Anyaoltalmazó Alapítvány – ellátási szerződéseken keresztül biztosítja.

Kőbánya területéről az elmúlt évben 26 család (98 fő) nyújtott be felvételi kérelmét az elhelyezésre, a felvételi interjúk után ténylegesen 5 család (21) fő kapott 2009-ben elhelyezést; illetve további 5 család (23 fő) gondozása húzódott át a 2008. évről.

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények több alkalommal egyeztettek a kerületi alapellátást nyújtó szolgáltatókkal, hatóságokkal.

Az elmúlt évben átmeneti elhelyezésben levő 4 család Kőbányán önkormányzati bérlakáshoz jutott.

A X. kerületből az esetek többségében a Gyermekjóléti Központ kezdeményezte a családok elhelyezését bántalmazás, családi konfliktus, kilakoltatás, lakásárverezés, albérlet elvesztése miatt. Az ellátottakra jellemző, hogy elsősorban hátrányos helyzetű, a társadalom periferiáján élő, többgyermekes, munkanélküliséggel küszködő, alacsony iskolai végzettségű családok.

Az önkormányzat és intézményei szorosan együttműködnek civil szervezetekkel, alapítványokkal; a prevenciós és gyermekvédelmi feladataik ellátása során az alábbi civil szervezetekkel állnak kapcsolatban:

- Alapítvány a Kőbányai Családokért
- Gyermekmosoly Alapítvány
- Remény Magyarországért Alapítvány
- Baptista Szeretetszolgálat Utcafront Csoport
- Félúton Alapítvány – alkoholbeteg vagy túlzott alkoholfogyasztó szülő megsegítésére
- Hálózat Alapítvány
- Magyar Vöröskereszt
- Máltai Szeretetszolgálat
- Emberbarát Alapítvány
- Kézenfogva Alapítvány
- TÁMASZ Ambulancia
- Havasi Gyopár Alapítvány

A 2009-es költségvetési évben a gyermek és ifjúsági szervezetek működésének, infrastrukturális fejlesztésének támogatására, tevékenységük gazdagítására kiírt pályázattal a Képviselő-testület összesen 3 000 000,- Ft-tal támogatta az iskolai, egyházi és egyéb ifjúsági szervezeteket. Főként azokat, melyek lehetőséget biztosítottak a humanista értékrend elsajátítására, erősítésére, tevékenységükkel hozzájárultak a fiatalok műveltségének gyarapításához, valamint foglalkozásaikkal a személyiség fejlesztésén és tevékenységen keresztül erősítették a demokráciát, a tolerancia kultúrájának elsajátítását, általános érték és érdekközvetítő szerepük kiszélesítését.

A civil ifjúsági szervezetek közül továbbra is leghatékonyabbak a Törekvés Táncegyüttes, a Nagycsaládosok Egyesületének kortárs csoportja, az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Egyesülete (IFELORE) kőbányai csoportja, valamint a Civil Ifjúsági Kör Kőbányáért (CIKK) egyesület. Ez utóbbi Kőbánya egyik legaktívabb, legsokoldalúbb ifjúsági szervezete. Az ifjúság társadalmi beilleszkedésének, közösségteremtő készségének segítésén túl kerületi szintű rendezvények, versenyek, vetélkedők kezdeményezője, társszervezője.

Az elmúlt évben meghatározott feladatok teljesítése:

Az elmúlt évi beszámolóban a következő feladatokat és határidőket határoztuk meg:

Feladat meghatározása	Határidő	Felelős	Forrás
Családi napközik kialakítása	2009. december 31.	Egyesített Bölcsőde Szoc. És Eü. Főosztály	költségvetés
Átmeneti elhelyezés 0-3 éves korosztály számára	2009. december 31.	Gyermekjóléti Központ Szoc. És Eü. Főosztály	költségvetés
A kerület több pontján szabadidős klubok kialakítása	2010. december 31.	Gyermekjóléti Központ	költségvetés, pályázat
Bölcsődei udvari játékok fejlesztése	2009. december 31.	Egyesített Bölcsődék	költségvetés
A gyermekek pszichológiai és pszichiátriai ellátásának javítása	2010. december 31.	Gyermekjóléti Központ Nevelési Tanácsadó	költségvetés
Javaslat a díjhátralékkal rendelkező családok megsegítésére	2009. december 31.	Egyesített Bölcsőde Szoc. És Eü. Főosztály Családsegítő Szolgálat Vagyonkezelő Zrt.	költségvetés

Az elmúlt év folyamán a 2009. évre tervezett feladatok egy része teljesült.

Megkezdődött a családi napközik beindítása, az elmúlt évben két családi napközi összesen 14 férőhellyel jött létre önkormányzati támogatással; de ebben az évben is újabb férőhelyekre kötöttünk, és terveink között szerepel, hogy kötünk ellátási szerződést.

A bölcsődei udvari játékok fejlesztése áthúzódott a 2010. évre, jelenleg a közbeszerzési eljárás van folyamatban.

A díjhátralékokkal rendelkező családokkal kapcsolatosan a terület képviselői többször folytattak egyeztetéseket, illetve a Gyermekjóléti Központ felmérést készített a témában az ellátottjaik körében. Sajnos ez a probléma mind szélesebb körben jelenik meg napjainkban, ennek orvoslására a jövőben kiemelt hangsúlyt kell fordítani.

A 2009. évre meghatározott, meg nem valósított feladatok háttérben többnyire finanszírozási nehézségek állnak, de ezeket a következő évre is kitzük magunknak.

Jövőre vonatkozó tervek, feladatok

A jogszabályi előírásoknak megfelelően, 2010. március 17-én a Gyermekjóléti Központ koordinálásával megrendezésre került az éves gyermekvédelmi tanácskozás. A jelzőrendszer tagjai minden területről képviseltették magukat.

Az elmúlt évek sikereinek és nehézségeinek megvitatása során a jövő elsődleges feladatai között az alábbiak szerepelnek:

- * Meg kell erősíteni a pszichológiai szolgáltatást, és a szolgáltatást az értelmi fogyatékosokra is ki kell terjeszteni
- * Az intézményi adatbázisok informatikai összekapcsolása

Az elhangzott célok már hosszabb ideje foglalkoztatják a gyermekvédelmi területen dolgozó szakembereket, megvalósításuk csak közös összefogással lehetséges.

Az elmúlt – sajnos hosszabb - időszakra jellemző, hogy a gyermekvédelmi területen dolgozó kollégák munkájuk során egyre nagyobb lelki és fizikai igénybe vételnek vannak kitéve. Ennek egyik oka az elmúlt évek gazdasági, társadalmi problémái, másrészt pedig a sokszor bonyolult, nem átlátható jogi szabályozás.

Továbbra is kihívást jelent a 14-18 éves korosztály beilleszkedési, magatartási, szocializációs problémáinak a kezelése. A jelenlegi gyermekvédelmi rendszerben nincs biztosítva ezen korosztály számára a megfelelő szolgáltatásokkal támogatott háttér.

A jövőre nézve továbbra is fontos szem előtt tartani a kiskorúak és fiatalkorúak minél szélesebb körű felvilágosítását a bűnmegelőzések céljából, és ehhez minél szélesebb körű fórumok és kommunikációs csatornák igénybevétele szükséges.

Fontos a kerületben – a gyakorlati tapasztalatok szerint – jól működő jelzőrendszer napirenden tartása az eredményes együttműködés érdekében.

Mind az általános, mind a középiskolák esetében megállapítható, hogy növekedett az agresszív gyerekcsoportok száma, akik viselkedésükkel komoly terhet rónak az iskolatársaikra, valamint a tanáraikra, az iskola vezetésére.

Megállapítást nyert, hogy ezeknek a problémáknak a kezelésére csak közös (rendőrség, Gyámhatóság, Gyámhivatal, Oktatási Osztály, Nevelési tanácsadó, Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Központ) fellépéssel van esély az eredmény elérésére.

A következő évek komoly feladata lesz a gyermekek védelme az erőszakkal, az agresszióval szemben. A tendencia – bár 20-30-50 ével ezelőtt is voltak problémák – aggasztó. Egyre korábban és egyre erőszakosabb bűncselekményeket követnek el a gyerekek.

Az elmúlt években nyilvánosságot kapott több olyan eset is, amely során iskolás korú gyerekek tanáraikkal, illetve egymással szemben tanúsítottak megalázó, agresszív, erőszakos magatartást Kőbányai iskolákban is.

Már korábban volt szó róla, de a szakmaközi megbeszélések egyik fő témája a magas számú igazolatlan mulasztások problémája. A szülőknek az Alkotmány XII. fejezete alapján kötelessége gyermeke taníttatása, ezért ha annak elmulasztása súlyát nem érzi egy szülő, akkor gyermeke legalapvetőbb jogait nem tartja szem előtt. A gyerekek alkotják a jövő felnőtt korú társadalmát, nem közömbös, hogy élhetőbb lesz-e a világ, ha a jogaikkal és kötelezettségeikkel már gyermekkorukban tisztában vannak.

A jelzőrendszer működésbeli szankcionálására a jogalkotó módosította a Gyermekvédelmi Törvényt, bevezetésre került a fegyelmi felelősségre vonás lehetősége ezen a területen is, és a gyermekvédelmi bírság.

A gyermekek veszélyeztetettségének eredményesebb prevenciója lehet a szülőkkel és családokkal szorosabb kapcsolat kiépítése; a gyermekvédelemmel foglalkozó szervek még hatékonyabb együttműködése. Az intézmények nem tudják felvállalni a családok szerepét, de

vonzó kulturális programokkal, közös kirándulásokkal, hasznos szabadidő eltöltésére összeállított feladatokkal segítségükre lehetnek.

Bár az elmúlt években sokat javult a kerületi gyermekvédelmi tevékenység, de még sok feladat áll előttünk. Az elkövetkezendő időszakban is erősíteni kell a területen dolgozó szakemberek közötti együttműködést; szakmai ismereteik bővítésére folyamatos képzésekre, előadásokra van szükség.

Az elkövetkezendő időszakra meghatározott feladatok között a már korábban eltervezett, de meg nem valósult; illetve az Éves Gyermekvédelmi Tanácskozáson elhangzottak szerepelnek.

Feladat meghatározása	Határidő	Felelős	Forrás
Pszichológiai szolgáltatás megerősítése, kiterjesztése a sérült gyermekekre	2011. december 31.	Nevelési Tanácsadó Gyermekjóléti Központ	költségvetés
Átmeneti elhelyezés 0-3 éves korosztály számára	2010. december 31.	Gyermekjóléti Központ Szoc. És Eü. Főosztály	költségvetés
A kerület több pontján szabadidős klubok kialakítása	2011. december 31.	Gyermekjóléti Központ	költségvetés, pályázat
A gyermekvédelmi jelzőrendszer részére közös informatikai adatbázis létrehozása	2011. június 30.	Szoc. És Eü. Főosztály Oktatási és Közm. Főosztály	költségvetés
A gyermekvédelmi felelősök szakmai képzése, időkeretük bővítése	2011. június 30.	Oktatási és Közm. Főosztály	költségvetés